

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

ЗАТВЕРДЖЕНО

Економічний факультет
"18" червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

Спеціальність D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітня програма Фінанси і кредит

Факультет Економічний

Розробник: Віра ДОДОНОВА, доктор філософських наук, професор, професор кафедри
філософії та міжнародної комунікації

Київ - 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Філософія є обов'язковим компонентом освітньої програми з фінансів і кредиту, що сприяє формуванню у студентів цілісного світогляду та критичного мислення щодо сучасних економічних та фінансових процесів. Вивчення дисципліни передбачає ознайомлення з основами філософської думки, історією філософії, її основними напрямками та концепціями, а також з філософськими аспектами етики, логіки, соціальної та політичної філософії. Особлива увага приділяється аналізу філософських підходів до розуміння ролі грошей, фінансів, економічних систем та їх впливу на суспільство. У процесі навчання студенти здобувають навички критичного осмислення сучасних економічних теорій і практик, а також формують ціннісне ставлення до моральних і культурних цінностей у фінансовій сфері. Застосування знань з філософії має практичне значення для формування відповідальної та етичної поведінки у професійній діяльності у сфері фінансів і кредиту.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь

Освітній ступінь	Першого (бакалаврського) ОП
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма	Фінанси і кредит
Факультет/ННІ	Економічний

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	3
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	Екзамен

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти (повний термін навчання)

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	-
Семестр	2	-
Лекційні заняття	30 год.	-
Лабораторні роботи	-	-
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Самостійна робота	60 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-
Форма контролю	Екзамен	-

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: засвоєння студентами досягнень світової філософської думки, вдосконалення відповідно до цього культури їх мислення, формування самосвідомості, світоглядних орієнтацій, опанування загально-методологічним компонентом пізнавальної діяльності

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Філософія» (за їх наявності) ОК1 Політична економія, ОК3 Математика для економістів

Набуття компетентностей

ЗК6 — Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК9 — Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК14 — Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Програмні результати навчання

ПРН18 — Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні

ПРН19 — Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань

ПРН23 — Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 1. Історія світової філософії												
Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Філософія Давнього світу. Антична філософія.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 5. Німецька класична філософія	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 6. Сучасні філософські течії.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Філософська думка України	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 1	14	0	0	14	28	56	-	-	-	-	-	-
Модуль 2. Онтологія. Гносеологія												
Тема 1. Філософське розуміння світу. Вчення про буття	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Проблема свідомості в філософії	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Сутність і структура пізнавального процесу.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Наукове пізнання та його види.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 2	8	0	0	8	16	32	-	-	-	-	-	-
Модуль 3. Філософська антропологія. Соціальна філософія												
Тема 1. Суспільство як соціальна система.	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Філософія економіки	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Проблема людини в філософії	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Тема 4. Філософія культури і цивілізації	2	-	-	2	4	8	-	-	-	-	-	-
Разом за модулем 3	8	0	0	8	16	32	-	-	-	-	-	-
Курсовий проект (робота)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	30	0	0	30	60	120	-	-	-	-	-	-

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві.	2
2	Тема 2. Філософія Давнього світу. Антична філософія.	2
3	Тема 3. Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Тема 4. Філософія Нового часу та Просвітництва	2
5	Тема 5. Німецька класична філософія	2
6	Тема 6. Сучасні філософські течії.	2
7	Тема 7. Філософська думка України	2
8	Тема 8. Філософське розуміння світу. Вчення про буття	2
9	Тема 9. Проблема свідомості в філософії	2
10	Тема 10. Сутність і структура пізнавального процесу.	2
11	Тема 11. Наукове пізнання та його види.	2
12	Тема 12. Суспільство як соціальна система.	2
13	Тема 13. Філософія економіки	2
14	Тема 14. Проблема людини в філософії	2
15	Тема 15. Філософія культури і цивілізації	2
Всього годин		30

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	2
2	Філософія Давнього світу. Антична філософія.	2
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	2
4	Філософія Нового часу та Просвітництва	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5	Німецька класична філософія	2
6	Сучасні філософські течії	2
7	Філософська думка України	2
8	Філософське розуміння світу. Вчення про буття	2
9	Проблема свідомості в філософії	2
10	Сутність і структура пізнавального процесу	2
11	Наукове пізнання та його види	2
12	Суспільство як соціальна система	2
13	Філософія економіки	2
14	Проблема людини в філософії	2
15	Філософія культури і цивілізації	2
Всього годин		30

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія, коло її проблем та роль у суспільстві	4
2	Філософія Давнього світу. Антична філософія	4
3	Філософія Середньовіччя та Відродження	4
4	Філософія Нового часу та Просвітництва	4
5	Німецька класична філософія	4
6	Сучасні філософські течії	4
7	Філософська думка України	4
8	Філософське розуміння світу. Вчення про буття	4
9	Проблема свідомості в філософії	4
10	Сутність і структура пізнавального процесу	4
11	Наукове пізнання та його види	4
12	Суспільство як соціальна система	4
13	Філософія економіки	4
14	Проблема людини в філософії	4
15	Філософія культури і цивілізації	4
Всього годин		60

Методи навчання

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- Усне або письмове опитування
- Есе
- Співбесіда
- Тестування

Методи навчання:

- Проблемне навчання
- Лекція
- Практико-орієнтоване навчання
- Командна робота
- Гейміфіковане навчання
- Практичне заняття
- Змішане навчання
- Навчання через дослідження
- Кейс-метод

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 1. Історія світової філософії		
Практична робота. Аналіз історичних джерел та філософських текстів	ПРН 18, ПРН 19. Знати історію світової філософії, основні філософські течії та їх роль у розвитку людської думки. Вміти аналізувати філософські ідеї різних епох та формулювати власні висновки. Використовувати критичне мислення для оцінки філософських концепцій та їх впливу на сучасність.	10
Практична робота. Філософія Давнього світу. Антична філософія		10

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Практична робота. Філософія Середньовіччя та Відродження		10
Практична робота. Філософія Нового часу та Просвітництва		10
Практична робота. Німецька класична філософія		10
Практична робота. Сучасні філософські течії		10
Практична робота. Філософська думка України		10
Модульна контрольна. Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Онтологія. Гносеологія		
Практична робота. Філософське розуміння світу. Вчення про буття	ПРН 18, ПРН 19. Вивчати основи онтології та гносеології, розуміти природу буття та процес пізнання. Вміти аналізувати філософські підходи до природи світу і пізнавальних процесів, застосовувати критичне мислення для оцінки наукових та філософських концепцій.	20
Практична робота. Проблема свідомості в філософії		20
Практична робота. Сутність і структура пізнавального процесу		20
Практична робота. Наукове пізнання та його види		10
Модульна контрольна. Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 3. Філософська антропологія. Соціальна філософія		
Практична робота. Суспільство як соціальна система	ПРН 18, ПРН 19. Вивчати концепції людської природи, суспільства та культури у філософії. Вміти аналізувати соціальні системи, досліджувати проблему людини та її місця у світі, застосовувати критичне мислення для оцінки філософських ідей щодо людської сутності та суспільних процесів.	20
Практична робота. Філософія економіки		10
Практична робота. Проблема людини в філософії		10
Практична робота. Філософія культури і цивілізації		10
Самостійна робота. Самостійна робота 15		20
Модульна контрольна. Модульна контрольна робота 3		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота (разом за семестр)		70
Підсумковий екзамен		30
Разом за курс		100

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Лабораторні, самостійні та модульні роботи необхідно здавати у заплановані терміни. Перескладання модульних робіт допускається за наявності поважних причин у визначені кафедрою строки.
--	--

Політика щодо академічної доброчесності:	Списування, використання сторонніх матеріалів і несанкціонованих пристроїв під час виконання контрольних робіт, заліку або екзамену заборонено.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. Пропуски відпрацьовуються згідно з індивідуальним графіком та правилами кафедри.

Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=276>);

-Філософія: Методичні рекомендації. Для студентів спеціальності 072«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», ОП «Фінанси і кредит». Укладач: доктор філософських наук, професор Додонова В.І. К.: НУБіП України, 2024. 57 с.;

Рекомендовані джерела інформації

1. Бертран Рассел Історія західної філософії Б. Рассел;(пер.з англ. Ю Лісняка, П. Таращука) Харків: Фоліо, 2023. 380 с.
2. Ворбертон Найджел Коротка історія філософії/ Н.Ворбертон; пер. з англ. Анна Марховська.Київ: Наш формат, 2023. 217с.
3. Воронкова В.Г. Філософія цифрової людини і цифрового суспільства: теорія і практика/ В.Г. Воронкова, В.О. Нікітенко; М-во освіти і науки України, Запор.нац. ун-т, Навч.-наук. інс-т ім Ю.М.Потебні. Львів, 2022. 459 с.
4. Додонова В.І. Зміст і структура соціальних практик. Гуманітарні студії: педагогіка, психологія, філософія. 2024. Т. 15. № 1. С.84-94
5. Додонова В.І. Поняття щастя у філософії І.Канта та Г. Сковороди: компаративний аналіз. Збірка матеріалів науково-практичного семінару «IV Кантівські читання» (до 300-ої річниці від дня народження І. Канта). С. 4-6.
6. Додонова В. Філософія історії епохи постмодернізму. // Філософія історії. Енциклопедичний словник-довідник / за заг. ред. В.О.Огнев'юка; редкол.: В.О. Огнев'юк (голова), О.С. Александрова,Р.О. Додонов, Ю.В. Омельченко. К.: Київський університет іменіБ. Грінченка, 2023. С. 339-340.
7. Додонова В. Метанаратив // Філософія історії: навч. енцикл.словник-довідник для студентів закл. вищ. осв. / за заг. ред.В. О. Огнев'юка; редкол.: В. О. Огнев'юк (голова),О. С. Александрова, Р. О. Додонов, Ю. В. Омельченко.К.: Київ.ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. С. 245-247.
8. Dodonova, Vira, Dodonov, Roman, Gorbenko, Katerina. Ethical Aspects of Artificial Intelligence Functioning in the XXI century // Studia Universitatis Babes-Bolyai –

- Philosophia. 2023. 68 (1). P. 161-173.
9. Куцик П.О. Нооекономіка: «філософія серця» у практиці життя: (до 300-ліття з дня народж. Г.Сковороди) Куцик П.О., Шевчик Б.М., Шевчук В.О., Львів: Видавництво львівського торговельно-екон. ун-ту 2023. 302с.
 0. Людина і суспільство: філософські, психологічні і політологічні виміри: в 3 кн. Львів. нац. ун-т ім. І.Франка; за ред. В.П.Мельника, - 2-е вид допов. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2023. 364с.
 1. Синиця А.С. Вступ до філософії штучного інтелекту: підручник/ А.Синиця, Львів. нац. ун-т ім. І.Франка, Львів ЛНУ ім. І.Франка, 2023. 290с.
 2. Сіверс В.А. Філософія творчості: підручник/ В. Сівер: Київ: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2023. 291с.
 3. Філософія теоретичний курс: навч. посіб. для студентів закл. вищ .освіти/ Я.В.Шрамко та ін.; за наук. ред .Я.В.Шрамка, Криворіз. держ. пед. ун-т- Кривій Ріг: КДПУ,2021. 263 с.
 4. Філософія. Навчально-методичний посібник для студентів НУБіП України стаціонарної форми навчання з усіх спеціальностей ОКР «Бакалавр». Савицька І.М. Культенко В.П., Супрун А.Г., Гейко С.М.К.: Вид. центр НУБіП України, 2014, 224 с.
 5. Штанко В.І. Філософія: навч.посіб./В.І. Штанько, Г.М. Горячковська, Г.Г. Старикова. Харків ХНУРЕ, 2021. 292 с.
 6. Філософія: підручник [для студ, аспір, викладачів] Людмила Рижок, Львів. Нац. Ун-т ім. І. Франка, Вид.2-ге, переро; допов., Львів.: ЛНУ ім І. Франка, 2022. 648 с.
 7. Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.). URL: <http://www.ae-lib.org.ua>
 8. Електронна бібліотека НУБіП України. URL:<https://nubip.edu.ua/node/17325>
 9. Сайт Українського філософського фонду URL: <http://www.philosophy.ua>
 0. Електронна бібліотека “psylib” (психологія, філософія, релігія, культурологія, методологія та ін.) URL: <http://www.psylib.kiev.ua>
 1. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка URL: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>